

S. KNUDS †KAPEL

NØRRE SNEDE SOGN

Efterretningerne om dette kildekapel er kun få. Den første og mest detaljerede omtale er fra 1623,¹ da sognepræsten skulle indberette om bemærkelsesværdige forhold i sit distrikt. Han skriver, at der syd for byen, ved alfarvej, i siden af »et bjerg«, findes en kilde, kaldet S. Knuds kilde,² ved hvis side der stod et kapel. »I gamle dage«³ var stedet meget besøgt af syge, som blev helbredt. Kilden var omsat med »bulværk«, og ved siden af var opført et kapel, som imidlertid kun fik lov at stå »i nogle år«. Da Christian III engang kom forbi og fandt ud af,

»hvad samme bulhus betød«, befalede han, at det skulle brydes ned, og han gav »kapel og bulhus« til kromanden i Nørre Snede, Christen Terkelsen, som i mange år havde det i sin gård.⁴

Præsten tilføjer, at kilden stadig er ved magt. Den identificeres i vore dage med et væld i siden af en bakke knap en kilometer sydsydøst for kirken, omkring 100 m øst for vejen til Vejle. På stedet⁵ er der ingen synlige levn af bebyggelse,⁶ og det vil således formentlig forblive uafklaret, om det bulhus, præsten omtaler meget tvetydigt, har fungeret som kapel.

KILDER OG HENVISNINGER

¹ Præsteindb. til Ole Worm, s. 63.

² August F. Schmidt: Helligkilder i Århus amt, i Årb-ÅrhSt. XIX, 1926, s. 21f. anfører (yngre) eksempler på, at kilden også er benævnt efter S. Mikael, som sognekirken var indviet til. Jfr. Svane: Helligkilder, s. 235.

³ Oversigterne i foregående note omtaler kildens betydning endnu ved midten af forrige århundrede.

⁴ I hvert fald 1558 var Christian III i Nørre Snede, hvor han udstedte et brev (KancBrevb. 29. juli). Præsten har antagelig fået oplysningerne til sin indberetning hos kroholderen Søren Terkelsen, der er nævnt 1608 og 1634 (KancBrevb. henholdsvis 4. dec. og 17. marts), og som formentlig var barnebarn af ovennævnte Christen. Jfr. Chr. Heilskov: Nørre-Snede Kro, i Årb-ÅrhSt. XXXII, 1939, s. 1-16.

⁵ Skov- og Naturstyrelsen har ved kilden opsat et skilt, der beretter om Christian III og bulhuset.

⁶ Der er dog usikkerhed om kildens lokalisering, idet den muligvis skal søges vestligere. Ved den prøveundersøgelse, som Kulturhistorisk Museum i Vejle foretog 1979 ca. 200 m vest for Vejlevej omtrent 800 m sydsydvest for kirken, og som gav anledning til udgravning af den ovenfor s. 4246, note 20 nævnte, omfattende bebyggelse fra jernalder og tidlig vikingetid (Vejle kulturhist. Museum, sag M 211), konstaterede man levn af flere træsatte brønde, men hverken tilknyttet bebyggelse eller nogen rindende kilde.

Redaktion 1995 ved Lars Bisgaard og Kjeld de Fine Licht.